

Smala Östersjövikar

Smala vikar i boreal Östersjökust

Boreal Baltic narrow inlets

EU-kod: 1650

Länk: Gemensam text (namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#2

Beskrivning av naturtypen

Länk: Gemensam text (beskrivning av naturtypen)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
[#2](#)

Utdrag ur EU:s tolkningsmanual

Long and narrow bays in the Boreal Baltic sea area, which are partly separated from the open sea by a submerged sill. These inlets consist usually of soft mud. The salinity varies depending on the freshwater contribution or the salinity value of the Baltic Sea. The low tidal range and low salinity of the Baltic Sea creates an ecology that is different from that of the North Atlantic coasts.

Svensk tolkning av definitionen

Långa och smala vikar i Östersjön, avskilda från det öppna havet genom trösklar. Mjukt bottenmaterial som dy och gyttja lagras i vikarna och ger ett rikt växt- och djurliv. Naturtypen utgörs av ett mosaikartat biotopkomplex som är rikt på olika slags växt- och djursamhällen.

Viken bör normalt vara djupare än 4 meter (medelvattenståndet). Dess form kan variera men längden bör dock vara betydligt större än dess bredd, i ett förhållande av minst 2:1.

Ett eventuellt vattendrag som mynnar i viken har en årsmedelvattenföring < 2 m³/s.

Muddring kan ha förekommit i habitatet.

Naturtypen förekommer inte söder om Kalmar län.

Kommentarer

Smala Östersjövikar förekommer i boreal biogeografisk region.

Gränsdragning mot andra naturtyper

- Laguner (1150) är avsnörda vikar och har ett maximalt djup av högst 4 meter.
- Vikar och sund (1160) saknar tydlig tröskel och gränsen för grunt vatten kan definieras genom närvaro av bandtång- eller natesamhällen.
- Älvar och åar mynnar i estuarier (1130).
- Blottade ler- och sandbottnar (1140) har företräde framför smala Östersjövikar (1650).

Viktiga strukturer och funktioner

- God vattenkvalitet
- Naturligt långsam vattenomsättning
- Trösklar
- Naturlig artsammansättning

Typiska och karakteristiska arter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	K-art	T-art	Grupp	Region
Kärlväxter					
<i>Callitriche hermaphroditica</i>	höstlånke		T-art		B
<i>Ceratophyllum demersum</i>	hornsärv	K-art	T-art		B
<i>Hippuris vulgaris</i>	hästsvans	K-art			
<i>Myriophyllum alterniflorum</i>	hårslinga		T-art		B
<i>Myriophyllum sibiricum</i>	knoppslinga		T-art		B
<i>Myriophyllum spicatum</i>	axslinga	K-art	T-art		B
<i>Najas marina</i>	havsnajas	K-art	T-art		B
<i>Phragmites australis</i>	vass	K-art			
<i>Potamogeton pectinatus</i>	borstnate	K-art			
<i>Potamogeton perfoliatus</i>	ålnate	K-art	T-art		B
<i>Potamogeton filiformis</i>	trådnate		T-art		B
<i>Ranunculus circinatus</i>	hjulmöja		T-art		B
<i>Ranunculus peltatus</i> ssp. <i>baudotii</i>	vitstjälksmöja		T-art		B
<i>Ruppia cirrhosa</i>	skruvning		T-art		B
<i>Ruppia maritima</i>	hårning		T-art		B
<i>Sagittaria sagittifolia</i>	pilblad	K-art			
<i>Schoenoplectus lacustris</i>	säv	K-art			
<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>	blåsäv	K-art			
<i>Zannichellia palustris</i>	hårsärv		T-art		B
<i>Zostera marina</i>	bandtång		T-art		B
Alger					
<i>Chara aspera</i>	borststräfs		T-art		B
<i>Chara canescens</i>	hårsträfs		T-art		B
<i>Chara tomentosa</i>	rödsträfs	K-art	T-art		B
<i>Cladophora aegagropila</i>	getraggsalg	K-art			
Fåglar					
<i>Anas crecca</i>	kricka	K-art			
<i>Anas platyrhynchos</i>	gräsand	K-art			
<i>Cygnus olor</i>	knölsvan	K-art			B
<i>Podiceps cristatus</i>	skäggdopping	K-art	T-art		B
<i>Sterna hirundo</i>	fisktärna		T-art		B
Blötdjur					

Abra nitida		K-art
Macoma baltica	östersjömussla	K-art
Thyasira flexuosa	krokmussla	K-art

Klassificering enligt andra klassificeringssystem

Klassificeringssystem	Naturtypens motsvarighet
VIN:	Naturtypen behandlas inte här.
Kustbiotoper i Norden:	Långa och smala brackvattensvikar (7.8.3.15; 7.8.4.14; 7.8.5.14)
EUNIS:	A5.3112 Boreal Baltic narrow inlets with soft mud substrate

Utbredning och förekomst

Länk: Gemensam text (utbredning och förekomst)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

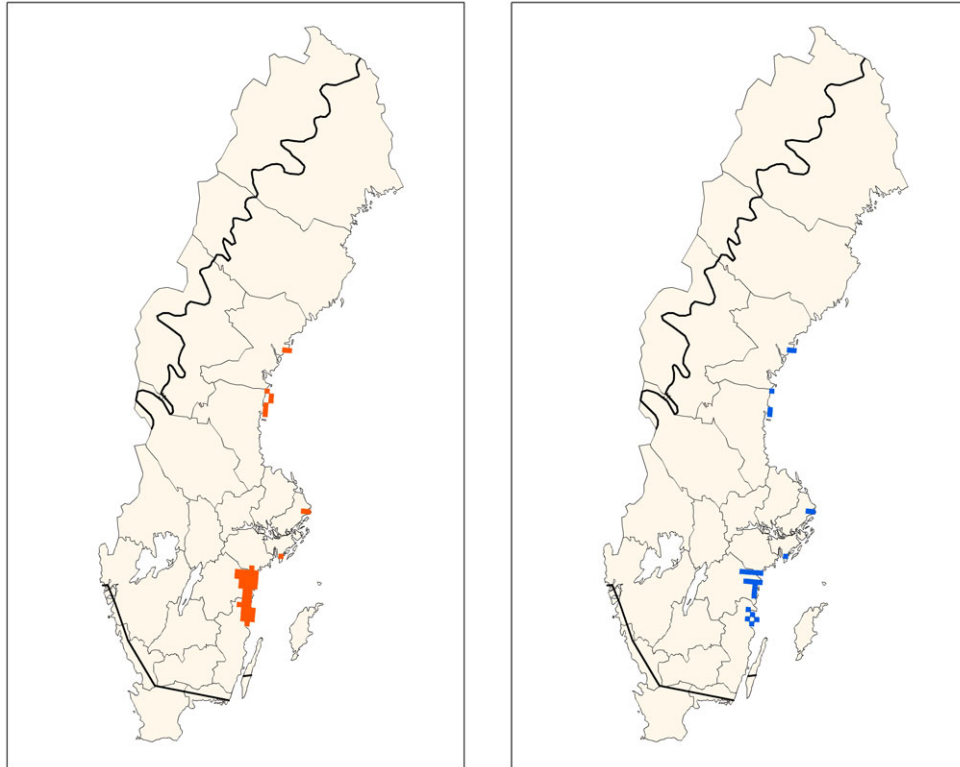
#5

Rapporterad nationell bevarandestatus år 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för naturtypen (st)		12		12
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		4 800		4 800
Referensvärde (km ²)		4 800		4 800
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Förekomstareal				
Aktuellt värde (km ²)		140		140
Referensvärde (km ²)		140		140
Bedömning aktuell status		Gynnsam		
Bedömning trend		Stabil		
Kvalitet				
Bedömning aktuell status		Okänt		
Bedömning trend		Okänt		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig		
Bedömning trend		Stabil		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig		
Bedömning trend		Stabil		

Kommentarer till rapporterade uppgifter

Två viktiga skäl till att naturtypen inte bedöms ha gynnsam bevarandestatus är övergödning och exploatering.

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomstareal (till höger).

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#8

Naturtypen behöver förekomma i tillräckligt stora arealer. Smala Östersjövikar (1650) bör uppfylla förutsättningarna att kunna fungera som viktiga lek- och uppväxtmiljöer för många fiskarter samt värdefulla födosökslokaler för fåglar.

Den för naturtypen karakteristiska artsammansättningen är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier ska vara försumbar.

Naturtypen förutsätter en långsam vattenomsättning som regleras och reduceras av trösklar.

Främmande arter ska ej inverka negativt på artsammansättningen och variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden eller smittspridning.

Gynnsam bevarandestatus förutsätter en icke påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Hotbild

- Övergödning pga. utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) resulterar i minskat siktdjup och igenväxning vilket påverkar artsammansättningen. Bottnarna täcks av ettåriga fintrådiga alger. Övergödningen kan även orsaka syrebrist på bottnarna.
- Olje-, bensin- och kemikalieutsläpp förstör strukturen och påverkar artsammansättningen.
- Skogsavverkningar i strandnära lägen. Avrinningen från land kan öka tillförseln av näringsämnen till vattnet.
- Läckage av näringsämnen från jordbruket.
- Fiske med icke-selektiva redskap samt redskap som skadar botten är hot mot den biologiska mångfalden av däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur.
- Muddring och dumpning av muddringsmassor.
- Degradering av tillrinnande vattendrag.
- Störning från fritidsbåtar och vattenskotrar.
- Exploatering såsom bebyggelse, bryggor etc. förstör strukturen och påverkar artsammansättningen.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad vattentemperatur riskerar att ändra artsammansättningen.
- Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Det är ett hot mot en rad organismer, men framförallt alla marina arter som har ett yttre eller inre skelett av kalk, som många växtplanktonarter, kräftdjur och musslor.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för naturtypen sker, (dvs att dess intressen respekteras i fy-

sisk planering, tillståndsprovning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).

- Åtgärder för att minska övergödningen genom att minimera utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) hanteras bl.a. genom landsbygdsprogrammet, exempelvis inom projektet ”Greppa näringen”, respektive vattenförvaltningen (EU:s ramdirektiv för vatten).
- Integrerad kustzonsförvaltning (ICZM), i enlighet med EU:s rekommendationer, inklusive traditionell fysisk planering i linje med Plan- och bygglagen (PBL), vilken reglerar planläggningen av mark, vatten och byggande, är ett viktigt styrmedel för ett långsiktigt bevarande av kusten.
- Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan; aktionsplan för Östersjön.
- EU:s marina strategi.
- Fortsatt utveckling av selektiva redskap samt redskap som inte skadar botten bör hanteras inom fiskeförvaltningen
- Åtgärder som kan minska kväveläckage och erosion från åkermarken är berättigade till EU-stöd. I regioner med miljöstöd för skyddsområden bör länsstyrelsen uppmana till skyddsområden på eventuella åkrar i anslutning till naturtypen.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#11

- Naturtypen ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 1.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypen och dess arter är vattenverksamhet och fiskets regelverk samt djurskyddsområde.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypens omgivning utöver det som nämns ovan är skogsbrukets och jordbrukets regelverk samt strandskydd.

Bevarandemål, målindikatorer och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#19

På Naturvårdsverkets hemsida om uppföljning i skyddade områden, finns en rapport (6379:2010) om uppföljnings i skyddade områden. Den beskriver arbetet med formulering av mål och användande av målindikatorer för att följa upp målen. Rapporten beskriver det generella arbetet, och uppföljningen i detalj beskrivs i manualer för uppföljning av olika naturtyper. Det finns även manualer för uppfölj-

ning av olika naturtypsgrupper. Där finns information om arbetsmetoder, och exempel på olika målindikatorer.

Det finns bland annat manualer för Hav, för Stränder och sanddyner, för Laguner, grunda och smala vikar, för Flygbildstolkning och för olika artgrupper.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/natur/naturgemensam.pdf#□

Naturtyps- och ekosystemvis litteratur

Naturvårdsverket (2000): Kust- och skärgårdsområden i Sverige. Rapport 5116.

Nordiska Ministerrådet (2001): Kustbiotoper i Norden.

Naturvårdsverket (2008) Sveriges åtaganden i Baltic Sea Action Plan. Rapport 5830.

Naturvårdsverket (2009): Manual för uppföljning av skyddade marina miljöer, hav, version 0.3, 2009-10-09.

Naturtyps- och ekosystemvisa länkar

Greppa näringen:

<http://www.greppa.nu/startsidea.106.14f79cb117833f3e2780001486.html>

HELCOM: <http://www.helcom.fi/>

Kontaktuppgifter

Mona Johansson
mona.johansson@artdata.slu.se
018-67 25 48

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala